

Nro. 9.

**A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Kelt Bétsben, Pénteken Januáriusnak 29 ik napján
1802-ik éjzandóban.*

B é t s.

Ö Császári és Apostoli Királyi Felsége méltotztatott Tek. Nem. Szepes Vármegyének örökös és valóságos Fő Ispannyát, Méltóságos Keresztvári Gróf Csáki Antal Csaltz. és Kir. Kammerarius Urat, hiv érdemeire nevezve, belső titkos Tanácsollá kegyelmellen nevezni.

Méltóságos Lofloatri Gyürky István udvari Consiliarius, és a' Fels. Királyi udvari Magy. Cancelláriánál Referendarius Ur Ó Nagysága, Tekiat. Torna Vármegyének eddig volt Administratorja, — és Mélt. Szent-Györgyi Horváth Zsigmond udvari Consiliarius Ur Ó Nagysága, Tek.

Békess Vármegyének egy ideig volt Adminisztratorja, eddig birt Vármegyéikben valóságos Fő Ispányokká tétetődtek.

A' Rumford levese, a' mellyel a' múlt háborús és szük esztendőekben Angliában, Helvétziában, Német és Frantzia Országokban sok ezer szükkölködő szegény ember magát taplálta, most már itten is kedvességet talált a' szegénység előtt. Egy portiónak, a' melly egy messzelyből vagy 20—23 lótból álló, egy krajzár az árra, és három ilyen portióval, a' leg keményebb munkát gyakorló ember is minden kenyér nélkül jól lakik, s 20 óráig meg nem éhezik, kenyérrel pedig egy vagy két portió is elegendő. — A' fent említett Országokban sok tapasztalás, és orvosi vizsgálódás által meg próbáltatott, hogy a' közönséges eledelök közt, egy sem találtatik, a' melly az embernek annyi jó nedvességet és erőt adna, mint ez, ha jól el készítetik. Ennek az eledelnek hasznos volta nem a' gyomor tele töltésében hanem inkább abban áll, hogy sok tápláló nedvességet szolgáltat a' testnek; e' mellett jó ízű, könnyű emésztetű, és minden esmérletes eledelök közt leg oltsóbb. — Minden rendbe és karba helyezettett, de kivált az olyan nehéz álcloggal elő embernek, a' ki egész héten sem kereslet két kézi munkájával annyit, hogy egy két font húst vehetne, igen hasznos ez a' leves, nemcsak teste táplálására, hanem erőszényére és a' munkára szánt idejére nézve is, mivel sem fáért pénzt adni, sem a' főzéssel idejét tölteni nem szükség.

Ennek a' levesnek földi alma, árpa kása, lentse, borsó, bab, sárga répa, káposzta répa, friss és aszalt hús, szalonna, hagyma, só, etzet, és különbféle füvek a' nevezetesebb részei, és hogy minden nap másféle ízű legyen, minden nap változtatnak annak részei. — A' meg hagyott

bőji napon semmi hús nem adatik hozzá, 's minden nap frissen főzetik, a' maradék soha sem adatik hozzá, — Ezt a' levelet itt, a' belső városban, a' Wipplinger nevű útzáiban, a' 427 szám alatt lévő háznál, *Pichler János* borkereskedő boltjában, mivelő napokon, dél előtt 9 órától fogva 12 óráig, dél után, 4 órától fogva 6 óráig; vásárnap- és innep napokon pedig, dél előtt 11 órától fogva 12 óráig lehet meg kapni. Az azt venni akarónak magának kell edényt vinni, és nyomtatott társulát mutatni, a' melly azon számú háznál lévő boltban akárkinek is adatik, akár több napokra, akár pedig egy egész hétre.

Német Ország.

A' mint Erd. Olvasóink tudhatták, a' most uralkodó Baváriai Vál. Fejedelemtnek hitvese, a' mostanában Stocbolmban meg holt Bádeni örökös herczegnek a' leánya, és I. Sándor Orsz. Császár, és Svéciai Király hitveseinek testvér anyja. Ennek a' példás kegyelgű fejedelem asszonyának udvari Evang. prédikátorja Karlsruhe-ból való *Schmidt Ur*, e' folyó Januariusnak 17-ik napján, a' Monachiumi udvari kapujában, olly igen szilvre ható halotti prédikációt mondott a' meg holt Bádeni örökös herczeg haláláról, hogy nemcsak a' Vál. Fejedelemtné, de még a' több jelenvölt halgatók sem tartoztathatták meg a' könyhullatástól magokat. — Ez a' nevezett prédikátor nagy talentomú, ékellen szóló, kegyes maga viselő, azonban nyájás, és minden vallású lakosoknál nagy kedvelésgben lévő embernek lenni mondatik. — Ott, tudniillik, Monachiumban, a' saecularizatio és Compensatio dóljáról semmit sem tudnak.

Monachiumból Jan. 20-dikán. A' Baváriai Vál. Fejedelemség bátorságának, és tsendességé.

nek fenn tartása végett vigyázó truppok, a' múlt December hólnapjában 1239 tolvaj, békeflég háborító, korhely embert, és dezertorokat fogtak el, és rész szerént a' határon túl vitték, rész szerént olly bírák kezekbe adták, a' kik a' bűnösöket erdemek szerént meg tudják büntetni.

A' Brandenburgiai Vál Fejedelemségből, Jan. 12-ikén. Néhai Lengyel Országban az a' részét, a' melly az utolsó osztályban a' Prussziai koronának esett, nagyon szíven viseli a' mostan uralkodó Fels. Király, és sok új városokat, salukat, közönséges utakat, hidakat, kortsmikat, és a' hol szükséges, oskolákat 's fabrikákat építet, és minden úton módon kívánja az industriát, a' mezzei gazdaságot, és a' belső 's külső kereskedést előmenetefesíteni, a' melly végre a' nagyobb folyóvizekből tsatornákat vonat a' Balticum tengerbe. Az ott lévő klaftromok meg fognak ugyan hagyatni, haem mindenféle jövedelmeikből 50 pro Centot tartoznak a' Királynak fizetni. — Valamint néhai II. Fridrik, úgy a' most uralkodó Király is, sok példáit mutatja jobbágyai eránt való kegyelmességének. — Frauenstadiában a' hol 252 ház épett el a' múlt nyáron, hat esztendő el forgása alatt 200 tágas házak, a' mellynek minde ikében két familia lakhatik, fognak a' Király költségén épittetni, a' melly végre 230000 tallér rendeltetett.

A' Prussziai Fels. Király, a' mint a' Berliui 12-ik Januariusi közönséges levelek beszélik, a' Madridi kir. udvarnak engedelmével 1000 darab Spanyol juhok hajat a' Prussziai Statusokba, a' lévén szándéka, hogy a' gyapjúnak meg nemesítése által, nagyobb tökéletességre vitetődjenek a' fabrikák. — A' Prussziai armádia lovas ártillériájánál lévő pattant uzsok magyar huszár forma köntösökbe fognak öltöztettetni. — E' mellett, minden tilztack forma köntöséről le vétetack az

arany és ezüst pafzomántok, és az övedzőnél 's port d'epénel egyebek nem marad. Ezen rendelkezés által fokot fog a' hadi kassza gazdálkodni.

Néhaj II. Fridrik Kirá'y hátra hagyott írásai közt egy olyan is találtatott, a' mellyben ez a' nagy tálentomú fejedelem előre meg jövendölte, hogy nem sokára hosszas háború fogna a' Német Birodalom és Francziák közt támadni, a' mellynek végződése után azon két roppant Birodalom közt a' Rénus folyó vize lesz a' határ lineá. — A' Berlini igen híres tñllag vizsgáló Bode úr is látta azon új plánétát, a' mellyet Francia Országban, Helvétziában, és Góthában is észre vettek az ég vizsgálásában fáradozó Tudósok, a' melly a' Mars és Juppiter planeták közt ment keresztül. — Bode Úr azt akarja, hogy ezen új plánétának *Junó* legyen a' neve. —

BC *Helvétziai Respublika*, library Cluj

Arauból Jan. 15 ik napján. Polgár Meyer ide való pantlika fabrikánsnak 10 — 13 esztendő közt lévő fiai a' *Berthondi* nevelő Házban lévén, egy *Wehrli* nevű ember által azokat, egy jó barátjának leánykájával együtt haza vitetni akarta — *Wehrli* December 30-dik napján, a' gyermekekkel együtt, reggeli hat órakor *Berthondból* ki indulván, midőn az *Einma* vizén által ment volna, ez a' folyó viz hirtelen fel duzzadt, a' maga partjain ki öntött, a' tñzált utat egészen bé borította, és *Kirchbergtől* nem mészze szekereket fel fordította. A' kofsis a' lovaknak ifrangjait hamarjába el vagdalván, ezek a' szárazra ki úsztak, maga a' kofsis, *Wehrli* és a' három gyermek ott maradtak, a' kiket ez a' vízből ki vonván, a' fenekkel fel fordult szekér keres

keire ültette, maga pedig, életének védelme közt is a' vizen által úszott, egy oda nem mellezék. vő parton lévő házhoz ment, és azoknak lakosait, a' gyermekeknek ki szabadításokra kérte és unszolta. Négy férfi közülök egy-néhányszor próbát tett, de semmi úton módon el nem érhetvén tzellyokat, a' szerentséften gyermekeket az isteni gondviselésre bízták.

Azonközben egy varjú hajlékokhoz szálván, annak ablakjait szárnyával tsapdosni meg nem szünt, és hol a' gyermekekhez, hol a' házhoz repülvén, maga krakogása által nagy nyughatatla-ságot mutatott, és szinte sirni láttatott. Mellyet azon házban lévő negy férfi álmélkodással szemlélvén, meg bátorodtak, és hosszú lajtorjákat nyújtván bé a' gyermekekhez, szerentséften ki szabadították őket a' vézedelem közzül, — Két három szempillantat múlván azután a' szüntelen nevededett árvizek a' szekeret el nyeltek, 's el ragadták magokkal. Ki nem láttya ezen példából az isteni különös gondviselesnek nyomait, a' melly a' leg nagyobb vézedelemből is ki tudja az embert szabadítani.

Graubündenből Jan. 12-ik napján. Itten is nagy nyughatatlansággal várják helytartó *Reidinget* Párisból vissza, mindenek reá úpnvén azon zürzavarra, a' mellyben három esztendőtlől ólta élnek. Ennek a' tartománynak lakosait három részre lehet osztani. — Az *elsőhöz* azok az urak és polgárok tartoznak, a' kik ezen tartománynak a' Helvécziái Republikához való kaptsoltatását kívánnyák. — A' *másodikkhoz* azok, a' ki a' múlt Novemberben történt kormányhéli változás előtt azt ellenzették, de most magok is akarják. — A' *harmadikkhoz* a' népnek az a' nagyobb rész tartozik, a' melly a' négy száz esztendőkkig fenn állott democratica igazgatás formájának vissza ál-

litatását ohajtya. Mind a' három *Bündenben* számos közönségek voksoltak a' régi alkotmánynak megmaradására voksoltak, 's erre nézve adtak a' mostani Cantonbéli helytartónak instántiát bé. De ez egészlen az ellen lévén, minden úton módon igyekeznek a' voksoknak szaporodását megakadályoztatni, és ezen hólnapnak első napján Gróf *Salis Jánoshoz*, és a' *Toggenburgi* nemesekhez kemény feddődző levelet küldött; de mivel amaz még így is a' régi *Constitutio* megmaradását munkálodta, ezen hólnap 4 ik napjától fogva, a' helytartó parantsolattyaából, házi areftomban tartatik. —

Frantzia Respublika.

Abbé *Sieyes*, a' ki a' Frantzia revolutiónak kerekeit mindenkor olly okossággal tudta forgatni, hogy senkit magára meg nem haragitott, most igen veszedelmes nyavalyában forogni mondatik, és hasa 's háta őszve van dagadva. — A' *Chartresi* püspök, kinek polgár *Sieyes* a' revolutio előtt nagy *Vicarius* volt, néhány esztendőktől fogva Német Országban, nevezetesen Hanau-ban tartózkodik, 's vele semmi egyességben nincsen. —

Brüszelben fok olly Frantzia tiszték vagynak most, a' kik a' múlt háhorú alatt, a' herczeg *Condé* corpusánál hazájok ellen szolgáltak, mindnyájoknak batorságos megmaradásra való levelet adott a' Kormányfő. — Az első Conzulkanak abban áll a' fő principiuma, hogy senkit meg ne fertsen, de senkivel ne is tartson — a' heves fejű embereknek Párisból való el távoztatásokra, más távol lévő osztályokban közönséges hivatalt szokott adni.

Lyonból Januárius 11 ik napján. Ma esteli 9 órakor érkezett bé hozzánk *Bonaparte* Fő Con-

zu'. Az ide való polgári Előjárók, 1150 Lyonf formaruhás és lovas ifják, a' deli Osztályoknak Prefectusszi, a' Cisalpinai Conzultának deputatusai, és szamtalan sokaság egy óráni földre mentek eleibe, 's az egeket hasogató örömköltések közt fogadták őket. — Igen szerentfés volt az utazása, és a' hol kerestül ment, mindenütt sziveshajlandósággal viseltettek eránta. — Sok Frantzia Osztályokban a' klastrumoknak vissza állításokat kívánnya a' nép, és valamint ennekelőtte, úgy ennekutánna is, érdemessé kívánnya a' Christianissimus névre magát teüni.

Párisban az a' költött hír szárnyalt a' Fő Conzul *Lyonba* való menetele előtt, hogy ő Olasz Orzági Császárságra fogna magát ottan emeltetni; de mivel a' népnek okosabb része az illy költeményekhez már hozzá szokott, azt egyik fülén bé, a' másikon pedig ki botsátotta. — General *Moreau* Barrás Ex-Directornak *Groboisi* falusi jószágát meg vette. Igen hathatos elközők indították őket azonjószágának eladására.

A' *Párisi* közönséges tudósítások szerént, 300 ezer emberből álló armádia fog bekeességes láb-ra állítódni, a' mellytől minden esztendőben 20 vagy 30 ezer botsátatik el, és az ez által okoztatott héjanosság az új conscriptusok által fog ki pótoltatni. — A' *Belgiumi* és a' *Rénuson* túl lévő Osztályokban szamos serezek telepednek le, Olasz Országban 20 - Hollandiában 10 - Helvétziában 4 vagy 5 ezer ember fog hagyatni, *Párisban* 's ennek környékén 15000 ember fog fekünni, a' *Rénus* folyó vizé mellett pedig, addig míg a' saecularisatiónak és Compensatiónak dolga végbe vitetődne, 40 ezer ember fog cantonizozni.

Fő Conzul *Bonaparte*, a' *Konstantzinápólyi* hét tornyos várban lokáig zárva tartatott polgár

Ruffint nevezte ki a' Fényes Portához követnek, kinek Oberster Sebaftiani által küldötte meg a' credentionalis, vagy meg hitelező levelet.

Azon első szempillantattól ólta, a' mellyben a' Marsiliai kereskedők az Angliával kötött békesfégről meg bizonyosodtak, rendkívül való szorgalmatossággal kezdetek szokott munkaikhoz, 's kevés napok alatt 100 kereskedő hajót készíttetek ki. Ezeknek nagyobb része Fr. fabrikabéli portékákkal meg terhelve, a' Levantai szigetekbe, napnyugoti Indiába, 's egyebüvé eveztek, és nem kevés reményféggel táplaltatnak az eránt, hogy szép nyereséggel fognak onnan hazájokba vissza térni.

Azoknak a' gyakorta való és kártékony vizáradásfoknak, a' mellyek a' múlt ősszel Fr. Országának déli- és Olasz Országának északi részeit bé borítván igen sok károkat okoztak, a' deli, és dél 's napnyugot közt fúvó hosszas szelek tetetnek okaiúl, a' mellyek a' Pirenéus és Alpes hegyecken lévő havakat el olvasztották.

Nagy Britannia

Ex Minister *Pitth* a' Status dolgainak terhei alól való fel szabadulásától ólta, hol egyik, hol másik barátjánál múlat a' falukon, 's mindenkor jó kedvet mutat. A' Frantzia háború ideje alatt, olly sok fabrikabéli portékákat küldöttek az Anglus kereskedők északi Amérikába, hogy ott sokkal óltsóbb árron mennek mint sem Londonban, kiváltképen a' muszelinek, tzittz-katonok, 's több e' félék.

Londonból, Jan. 7 ikén. Ezen hólnapnak 4-dikétől fogva 14-ikéig semmi gyűlést nem tartottak a' Parlamentumok, tálán akkorra bizonyosabb hírt halhatunk a' definitiva, vagy végképen

való békességről. — Tegnap tartatott *Portsmouthban*, a' *Gladiator* nevű linea hajón, az *Admiral Mitchell* előlése alatt itilő szék azok ellen a' matrózok ellen, a' kik a' *Bántry - Bayban* pártot ütöttek, hogy ezeknek senki se kívánna a' bőrökbe bújni, előre is képzelní lehet — A' Londoni Fő Kormányzók ismét égy eskadert küld napnyugoti Indiába *Campbell* Admirál vezérlése alatt, ambar e' nélkül is elegendő hadi ereje legyen ottan Angliának.

Londonból Január. 8 dik napján. A Sz. Domokos szigetébe pártot ütöttek az Afrikai pénzen vett fekete rab szolgák, olly fel tétellel lévén, hogy az ott lévő Európaiakat, vagy fejez lakosokat mind egy lábíg meg öllýék, és eddig való vezérjek' *Touffaint - Louverture* uralkodásának egyfzerre véget vethessenek. De csak hamar ki tudódván az ő özve esküvések, ennek fő szerzője el fogatott, 1500 fekete rab szolgák rész szerént özve aprítattak, rész szerént a' vízbe fojtattak; az Európaiak között csak 60 ember vesztette el az életét. — Illyenképen épen alkalmas időben érkezik oda a' *Bresti* flotta.

E' napokban egy *Telescop* tétetett a' *Portsmouthi* kikötő helyben hajóra, a' melly az Angliai híres égyvisgalónak *Herschel* Úrnak igazgatása alatt a' *Madritti* Kir. udvar számára készíttetett. — Ennek 11000 font sterling az árja. — Azt a' szép hintót, a' mellyet a' Párisi Fő Consul é Londonban készíttetett magának, méltán remek munkának lehet tartani. hét ajtajára ezen két betűk *J. B.* vagynak festve —

A' Londoni policia katonák egy jóvendő mondó asszonyt fogtak el, a' ki a' mások könnyen hívőségéből és esztelenségéből szép summapenzt gyűjtött magának. Akkor is, mikor el fogatott volna két egy testver asszony személy volt nálla. Az egyik, a' ki 28 esztendő és új házass,

azt tudakozta tőlle, ha igaz hiveséggel viseltetik e' eránta a' férje? A' másik 17 elzindős hajadon azt kívánta tőlle tudni, ha derék ember fogja e' ötet el venni, mikor, és hamar e'? A' mikor az elsőbb a' főt kaffé allyából vett volna kérdésére feleletet, akkor toppantak bé a' polícia katonák a' szobájába. — Furtsa dolog, hogy ez a' jövendő mondó koffa, a' maga el fogattatása idejét előre meg nem tudta.

Török Birodalom.

Konstantinápolyból Decemb. 10 dik napján 1801. E' folyó hólnap 7-ikén, a' Kapután-Bassa, 4 linea hajóval és sok fregattal Egyiptomból vissza érkezett, és nagy győzedelmi pompával jött bé városunkba. Tegnap audientzián volt a' Zultánnál, a' ki is különös meg különböztetéssel 's betsüllettel fogadta, és gazdagon meg ajándékozta őtet. — A' nevezetesebb ajándékok egy főre való ékeességből, egy sok és nagy gyémantokkal ki rakott kardból, és egy Arabiai fajzatú delczeg paribából állott, a' mellynek szerizámai és nyereg terítője arannyal 's ezüffel voltak himezve, és válogatott gyöngyökkel ki rakva, nem említven a' betses mentéket, és egyéb apró ajándékokat. — Ennekfelette mások felett való meg különböztetésére, győzedelmes hérós nevet adott nékie. — A' vissza hozott hajók köztegy Fr. nationális vitorlás fregat is volt annak bizonyosságául, hogy a' Frantzia flotta meg győzettetett, mellyet az itt lévő Frantzia Oberster *Sebastiani* meg halván, 's azt a' Frantzia nemzet nagy meg sértődésére magyarázván, panaszt akart az ellen tenni. De minekelőtte ezt mivelte volna, a' Frantzia záfzlós vitorlát a' Zultán azon fregatról le vétette.

Konstantinápolyból Jan. 10-ik napján, A' N.

vezér a Török ármadiának nagy részével még most is N. Kajróban van, es tsak a' jövő nyáron fog onnan Szírián és Natolián keresztül ide vissza jönni, de akkor is tsak úgy, ha addig jó rendbe hozhatya azon Országot. — Mihelyt az idő járása engedi, mingyárt *Paswan Oglu* partos Basa ellen fog a' Kaputan Basa egy számos emberből álló ármadiát vinni; e' mellett számos könnyű hajókból álló flottilla küldetik a' Danán fel Widin városa és erőllége ellen — A' Kapután Basa több Anglus tiszteket kért kí General *Hutchinsontól*, a' kik vele együtt a' Török ármadiát és flottillat *Paswan Oglu* ellen commandirozni fogják.

* *

Tudósítás.

Ez előtt másfél esztendővel jelentettem, sőt le köteleztem magamat mind a' két Magyar Hazára előtt, hogy a' *Struve Afhenomakrobiótikáját* vagy a' gyengye élet meghosszabbításának, és a' gyógyíthatatlan nyavalyák húzásának a' melleltségét Magyar nyelvre által fogom fordítani: ezen kívül hogy Jegyzések formájában a' *Brown*, a' *Reil*, a' *Röschlaub*, és a' *Darwin* állításait le fogom írni; azért, mert már azokról a' mi Hazánkban is minden beszéll, azonban azok más nemzeteknél közönséges irások áttal tudva vagnak. — Ezen említett ígéretem terhes lévén, azonban az orvoslás gyakorlása, mint legelső, és legfőbb foglalatosságom, töllem sok időt elhúzván, szavamát mind ez ideig nem tellyesithettem. — Mostan pedig már tsak ugyan reá mentem az említett Munkának az elkészítésére, sőt annak egy-néhány hetektől fogva a' sajtó alá tétettetésére is. — Mivelhogy pedig ez a' munka III Ré-

szekből, és Nemetül LXII árkusokból áll; ezenkívül az én Jegyzéseim az első Részben magánál az egész Textusnál 4 árkussal többre mennek; e' mellett a' többi Részekben is tettem Jegyzéseket; tehát a' munka éjjel nappal mind egyre nyomtatván is hamarabb el nem készülhet, hanem csak a' következő időkre: u. m. az Első Rész a' most leg közelebb következő *Jósefi*, a' Második Rész, a' *Medardus* a' Harmadik Rész az *Augustusi* = Pesti vásárra. — Ezek szerint, minthogy a' Hazafiakat már régen függőben tartom; a' mi pedig leg nagyobb, minthogy ennek a' munkának az Első Részében a' Tehén himlőt, vagy inkább a' Tehén kiliseket (Kuhpocken) leírtam, a' mellyeknek a' beoltogatása napról napra a' Hazában szemlátomást jobban labra kezd kapni; következésképpen az azokról való tanításnak is mennél hamarabb a' Hazafiak kezébe való jutása elmúlhatatlanul szükséges: tehát most Jósefi Pesti vásárkor a' Munka Első Része kézzel lévén, ezt az Első egy Részt is különösen magában már fogom árultatni; és ugyan akkor már más helyekre is az Országba elküldöztöm; de olly formán, hogy a' ki ezt az Első Részt megveszi, a' Második Részért is akkor fizessen meg előre; ne hogy a' munka idővel tsonkán maradjon. — A' munka Első Része ezeket foglalja magába: — 1. Az *Asihenológiát*, vagy a' Gyengeség okainak a' leírása. 1. *Tzikkely*. Az *élhetőségről* (principium vitæ, a' mit *Hufeland* Élet erőnek nevez) való gondolatok — a) Az elő előző közös alkatás, vagy az élő előző közös tett — b) Az izgatók. Az élnélhetőség feltartására való feltételek. Az eleven előző közös alkatás. Bézáró Jegyzések az élnélhetőségről és a' halálról — 2. *Tz*. Az élet gyenge állapotjáról. A' gyenge élet következő. Az izgalóktól, az előző közös alkatástól függ az élet. Az élet értelme. — 3. *Tz*.

A' gyenge élet Jelei. A' gyenge élet közönséges Jelenései — 4. Tz. Különös fundamentumai, és ismértető jelei némelly előfzédőkben, és szoknak a' feregeiben lévő gyenge életvez. — 5. Tz. Tavol lévő okai a' gyenge állapotnak. — 6. Tz. A' Nemzet, és az életidőszakok gyengesége. — 7. Tz. A' gyengeségtől származó nyavalyák — 8. Tz. A' gyengeségnek az élet tartóffágához való arányúsága. — A' magam Jegyzéseiben le irtam, a' tehén kiliseket (kuhpocken). Ez már ki is ván nyomtatva régen, és kezdődik a' Könyv 19 oldalán, és tart a' 61 oldaláig, és így maga a' tehén kilisekről való tanítás 3 árkusokból áll, de sűrű cursiva betűkkel nyomtatva. Itt irtam: — 1) A' tehén kilisnek a' nevééről. 2) — a' feltalálásáról. — 3. az eredetéről. — 4. a' formájáról — 5. kaphat e' tehén kiliseket valaki egyfzernél többször? vagy meg foganszik e' a' tehén kilis valakin azután is, minekutánna az már egyfzer himlős lett volna? — 6. El ragad e' a' tehén kilis egyfzernél többször? — 7. Azokról a' testen volt ki ütésekről, a' mellyek a' Londoni Ispótyában a' beöltött tehén kilisekkel együtt a' bőrre ki jönni tapasztaltattak. 8. Nehéz e' a' tehén kilist Angliából elterjeszteni? — 9. A' tehén kilis be oltására tzelező rendelésekről. — 10. Szükséges e', hogy valami hidegtelezés mutogassa magát a' testen, az arról való bizonyos létele, hogy a' tehén kilis ellent fog állani a' himlözésnek — 11. A' tehén kilis és a' himlő ugyanazon egy nyavalyák e', és csak a' formájokban különböznek e' egymástól? — A' tehén kilis oltogatásának, a' himlő oltogatása felett való egyenesebb, és messzébb lévő hasznai — 12. Lehet e' valami ellenvetélt találni a' tehénkilisezés ellen? — 13. Vagynak e' olyan történetek, a' mellyekben a' tehén kilisek után a' himlő ismét elragadott volna? — 15. A' tehén kilis beöltését illető

némelly Jegyzések — Ezt a' tehát kilisek leírását ki nyomtatva az Országban már sokan el is kérték tőlem, és ki is adtam előre, míg a' Könyv többi Részze ki jönne; sőt a' minap egy Orvosjó Barátomnak is által adtam azt; és így ezt már sok helyeken hasznokra is fordították a' Hazafiak — minthogy még magyarul a' tehát kiliseket senki előttem le nem írta; a' Hazában pedig mindenfelé igyekeznek ezeknek a' bétöltését elterjeszteni. — A' többi Jegyzéseim a' *Brown* életét, tudományát, a' *Röschlaub* magyarázatát, a' *Reil* állításait foglalják magokba. — A' könyv II-ik és III-ik Részéről annak idejében fogom előre tudósítani a' Hazafiakat — Németül a' *Struve Astheromakrobiotikája* III Részének az árta 5 Rfr. 18 krajtzár híján; én pedig kedves Nemzetem iránt való kötelesség és szeretet, 's nem a' nyereség lelke által vezéreltetvén, ámbár az igen sok munkámban került, 's másfél évtizedeig dolgozott Jegyzéseimmel még is bővítettem azt: mind azon által az egész Munkát három forintokon fogom adni: de csak azoknak, a' kik engemet meg bírálván, Részenként most Jósfi, azután Medárdusi, 's végre az Augusztusi Pelti vásárkor fogják ezt szedni, és venni; és egy Részért mindég előre fognak fizetni — Felhagyom pedig magamnak azt a' szabadságot, hogy egészen kézzel lévén a' Munkának mind a' III. Részre, azoknak, a' kik azt nem szedték Részenként szabad akaratom szerint más árát szabhattam — Most tehát a' Jósfi Pelti vásárkor fog ennek a' Munkának az Első Részre árútatni, de úgy, hogy a' kik ezt a' Részre megveszik, akkor egyzersmind a' II-ik Részért is megfizessenek, és így két Rforintokat fognak le fizetni; és ugyan ezek a' Hazafiak a' II-ik Részre fogják Medárdusi Pelti vásárkor ingyen kapni; de akkor ismét előre tartozzanak a' III-ik Részért megfizetni. És végre

az Augusztusi vásárkor ugyan az előre fizető Hazafiak, a' Illik Réfzt ingyen fogják kapni. — Most Józsefi Pesti Vásárkor fog ez a' Munka találatni — *Pesten*: Weingand, Kilian, és Kis István Könyvtáros Uraknál. — Magánál a' fordítónál; a' ki lakik a' Magyar útjában, Komiósi nevű órásnál. — Kü'ömben pedig Magyar Országban mindenütt azokon a' helyeken fog találatni azután ez a' Munka, valahol csak a' *Hufeland Makrobiotikája* árultatott; csak éppen azt kéri ki magának a' fordító, hogy azon Jó Barátjai, a' kik az ő kerésére a' Hufelandot már kéttzer a' kezekhez venni méltóztattak, most ismét ha ezt az *Asthenomakrobiotikát* is kezekhez venni méltóztatnak, ne sajnállyanak most Józsefi Vásárkor Pestre bizonyo. alkalmatosságokat a' fordítóhoz igazítani, egy levelkével együtt; a' mellyben írják is meg, mintegy hány nyomtatványt kívánnak. Mert könnyebb egy embert soknak, mint egy embernek lokat, kivált vásárkor felkeresni. — de ezt azért is akarom illy formán rendelni, hogy valami módon valakinek terhére ne lehessenek az Exemplárok eladattatásával — a' mi nem tzelem; sőt ellenben a' Hazafiak hasznát keresem ebben is, nem a' magamét, a' mint eddig is azt meg bizonyítottam. Erdély Országába pedig Kolosvárra, a' P. P. Piaristák Collegiumába, Pater Dani Sigmund Prof. Urnak a' kezébe küldök Exemplárokat; azért a' kik Erdélyben venni akarnak a' nevezett Úrhoz irjanak. — Végre akárkinek adok itt Pesten, de magam, tiz Exemplárokat úgy, hogy előre fizetik meg csak kilentzért, s a' tizediket ingyen reá adom.

Pesten, Jan. 23 ikán 1822.

Dokt. Kovács.

D. D. S.